

بررسی نگرش به آموزش مجازی با اشتیاق تحصیلی در دوره مجازی دانش‌آموزان پایه ششم شهر مهران در سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۲

صابر شفیعی

دانشجوی دکتری مطالعات برنامه درسی دانشگاه بیرجند، مدرس دانشگاه فرهنگیان استان ایلام، ایران.

نام نویسنده مسئول:

صابر شفیعی

تاریخ دریافت: ۱۴۰۱/۱۲/۰۴

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۲/۰۲/۲۵

چکیده

مقدمه: نگرش به آموزش مجازی به عنوان یکی از ابزارهای نوین فناوری‌های اطلاعات و ارتباطات در سال‌های اخیر با استقبال چشمگیری مواجه شده است. در آموزش مجازی، فضایی ایجاد می‌شود تا فراگیر با فراغ بال و به دور از اضطراب و با حفظ استقلال و اعتماد به نفس، در فعالیت‌های مورد نظر خود درگیر شوند و اشتیاق تحصیلی آن‌ها بیشتر شود.

روش پژوهش: پژوهش حاضر، پژوهشی کاربردی و توصیفی است که با طرح همبستگی مورد بررسی قرار گرفته است. جامعه آماری شامل تمام دانش‌آموزان پایه ششم ابتدایی شهر مهران (۴۲۰ دانش‌آموز) در سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۲ می‌باشد که با استفاده از جدول مورگان، تعداد ۲۰۰ دانش‌آموز با روش نمونه‌گیری خوشه‌ای چند مرحله‌ای به عنوان نمونه انتخاب شدند. از دو پرسشنامه نگرش نسبت به آموزش مجازی کیم و همکاران (۲۰۰۵) و اشتیاق تحصیلی وانگ و همکاران (۲۰۱۱) استفاده شده است.

یافته‌های پژوهش: نتایج حاصله نشان داد که بین متغیر آموزش مجازی و جنبه رفتاری اشتیاق تحصیلی دانش‌آموزان رابطه وجود ندارد، همچنین بین متغیر آموزش مجازی و جنبه عاطفی اشتیاق تحصیلی و جنبه شناختی اشتیاق تحصیلی دانش‌آموزان رابطه وجود دارد. همین‌طور نتایج نشان داد بین متغیر آموزش مجازی و متغیر اشتیاق تحصیلی دانش‌آموزان رابطه وجود دارد.

نتیجه‌گیری: آموزش مجازی کاربران زیادی را به خود جذب کرده‌اند و کاربران این آموزش‌ها را جزئی از زندگی خود کرده‌اند، از همین رو مریبان برای برقراری ارتباط و به مشارکت کشاندن فراگیران و نیز افزایش اشتیاق و درگیری در امر تحصیل از این آموزش‌ها استفاده می‌کنند.

واژگان کلیدی: آموزش مجازی، آموزش الکترونیک، یادگیری الکترونیک، اشتیاق تحصیلی.

مقدمه

همزمان با تغییرات سریع فنون و مهارت‌ها و ظهور پدیده‌های نوین در فناوری اطلاعات و تاثیر آن‌ها بر شیوه‌ها، فرایند آموزش نیز که یکی از ارکان اساسی و بنیادین جوامع است متحول و دگرگون شده است. به تدریج با گسترده شدن جوامع و برای ایجاد امکان آموزش و پرورش در مناطق دور افتاده و غیر قابل دسترس یا برای افرادی که به علل مختلف، امکان حضور در جایی مشخص و زمانی معین برای یادگیری را نداشتند، آموزش مجازی و الکترونیکی به وجود آمد. آموزش از راه دور با سابقه‌ای بسیار طولانی تقریباً در اواسط دهه ۱۸۰۰ میلادی با نخستین مدارس مکاتب‌های در اروپا به وجود آمد که از طریق پست به آموزش تندنویسی و زبان‌های خارجی می‌پرداختند. این شیوه آموزشی همپای دیگر علوم و فناوری‌ها پیشرفت کرده و هم‌اینک تا حد استفاده از انواع فناوری‌ها و محصولات و مخابرات و فناوری‌های شبکه‌سازی دیجیتال گسترش یافته و به آموزش الکترونیکی منجر شده است (صدا و سیمای جمهوری اسلامی ایران، ۱۳۸۴). بر اساس گزارش هیئت نمایندگی کانادا در کنفرانس جهانی ۱۹۹۸ یونسکو در مورد آموزش عالی، نقش فناوری اطلاعات و ارتباطات در توسعه آموزش بصورت جهانی مورد توجه قرار گرفته است. بر همین مبنا اولویت‌هایی همچون تقویت توسعه دانشگاهی، توسعه دسترسی به آموزش، توسعه بر مبنای افق‌های جهانی، توسعه مرزهای دانش و تسهیل آموزش در تمام طول زندگی در نظر گرفته شده است (صفوی، ۱۳۸۸).

یادگیری الکترونیکی معمولاً انعطاف‌پذیری دسترسی را در هر مکان و زمان فراهم می‌کند، در اصل به شرکت کنندگان اجازه می‌دهد تا زمان و فضا را در نوردند، بنابراین محتوای یادگیری باید به شکل صحیح طراحی شده باشد تا یادگیرنده را درگیر و فعال کند و یادگیری را ارتقا بخشد (اندرسون، الومی، ۱۳۸۵). یادگیری الکترونیکی یا به مفهوم عمومی‌تر آموزش الکترونیکی در واقع مجموعه‌ای از دو دنیای بزرگ فناوری اطلاعات و آموزش است (صفوی، ۱۳۸۸). آموزش مبتنی بر وب که یکی از اشکال آموزش الکترونیکی است در آموزش عالی رویکردی جدید است و نزدیک به ۳ میلیون یادگیرنده در حال حاضر دوره‌های مبتنی بر وب را می‌گذرانند (الن و سیمن به نقل از رویال^۱، ۲۰۰۷) بسیاری از موسسه‌ها و دانشگاه‌ها از آن استفاده می‌کنند. و درحالی که تدریس و یادگیری مبتنی بر وب بسیار در آموزش عالی بسیار رایج است طراحی و ایجاد محیط‌های یادگیری الکترونیکی بیشتر مورد توجه است، به خصوص زمانی که از آموزش مبتنی بر وب به عنوان روشی برای دستیابی به آموزش با کیفیت یاد می‌شود.

آموزش الکترونیکی آموزش را در هر زمان و مکان در دسترس کاربران خود قرار داده است. این آموزش می‌تواند در محل کار، درخانه، در جاده در ۲۴ ساعت شبانه روز و هفت روز هفته مورد استفاده قرار گیرد و یادگیرندگان آن را می‌توانند با زمان‌های اشتغال خود تنظیم کنند و همراه با کار خود آموزش ببینند. آموزش الکترونیکی یادگیرندگان را تشویق می‌کند که به دقت اطلاعات را از طریق شبکه جهانی وب بررسی کنند و اطلاعات و مواد یادگیری مطابق با علائق شخصی خود را پیدا کنند به طور کلی نقطه عطف آموزش الکترونیکی بر روی یادگیرندگان است و آن‌ها هستند که باید دانش خود را بسازند و خود مسئولیت یادگیری خود را برعهده گیرند تا هنگامی که خود آگاهی و اعتماد نفس در آن‌ها به وجود آید. (دل و چپو و لاگ نی^۲، ۲۰۰۶).

با پا به عرصه گذاشتن یادگیری الکترونیکی در نوع آموزشی و یادگیری تغییر ایجاد شده است. یادگیری الکترونیکی از نقطه نظر فلسفی مبتنی بر دیدگاه ساختن گرایانه و مشارکتی است. اما به اعتقاد برخی از متخصصین مهم‌ترین تکنولوژی است که می‌تواند از دیدگاه‌های تمامی رویکردها برای بهبود اثربخشی خود بهره بگیرد. چنانچه بپذیریم که تعامل نقش اساسی و مهمی در فرایند تدریس و یادگیری دارد، یادگیری الکترونیکی با بهره‌گیری از تکنولوژی‌های نوظهور، تعاملات گسترده‌ای را در جهت دسترسی به اطلاعات وسیع و نیز برقراری انواع ارتباط فراهم می‌سازد امکانی که در فرایند سنتی یادگیری به صورت بسیار محدود و ناچیزی وجود دارد (گریسون و اندرسون، ۲۰۰۳، ترجمه‌ی زارعی و صفایی، ۱۳۸۴). یادگیری الکترونیکی پیوند دهنده فناوری و آموزش است و اغلب نقش مهارتی طراحان آموزشی اتصال ایجاد کردن بین مفاهیم دو جهان است. متأسفانه نقش طراح آموزشی در یادگیری الکترونیکی بد فهمیده شده است این امر ناشی از درک نکردن نیازهای آموزش الکترونیکی و پیچیدگی این فرایند است. فرایند صحیح طراحی در یادگیری الکترونیکی فرایندی است که به وسیله یادگیری، نه فناوری، در مرکز توسعه یادگیری قرار داده می‌شود (سیمنس، ۲۰۰۲).

¹ Allen & Seaman & Royal² Delvecchio & Loughney

یکی از مفاهیم اساسی در آموزش و پرورش کودکان و نوجوانان مفهوم اشتیاق تحصیلی است. اشتیاق تحصیلی از نظر لغوی به معنای میل و آرزوی چیزی را داشتن یا اینکه علاقه زیادی داشتن به امور و جنبه‌های یک کاری را گویند که معمولاً در مقابل بی‌میلی و بی‌رغبتی تعریف می‌شود (کردافشاری، ۱۳۹۱). اشتیاق تحصیلی به عنوان یک احساس تعلق و گرایش فرد به مشارکت در فعالیت‌های کلاسی، از نتایج مهم مدرسه در کنار موفقیت‌های آموزشی است (ویلیام^۳، ۲۰۰۳). اشتیاق تحصیلی می‌تواند شامل مشارکت در فعالیت‌های فوق برنامه مانند ورزش، موسیقی، تئاتر و کار جمعی که به وسیله مدرسه سازمان داده می‌شود باشد. اشتیاق تحصیلی همچنین مشارکت در امر یادگیری وظایف آموزشی است (فردریکس، بلومندیلد و پاریس^۴، ۲۰۰۴).

درسالهای اخیر این دغدغه اندک اندک از رشد کمی دسترسی به آموزش، به موضوع اساسی‌تر، یعنی بهبود کیفیت رخ برگردانده است و توجه به کیفیت از مسائل مورد توجه سیاستگذاران شده است. یکی از تدابیر لازم برای بهینه‌سازی آموزش، پرداختن به مسائل و عوامل مؤثر بر اشتیاق تحصیلی دانش‌آموزان است. شناخت این عوامل و تعیین سهم و نیز مشارکت هر عامل در فرایند آموزش لازم است. نظر به اینکه سازه‌های اشتیاق تحصیلی در روند تحصیلی زندگی دانش‌آموز و از جمله مهم‌ترین مؤلفه‌ها در مواجهه موفقیت‌آمیز با چالش‌های تحصیلی، شغلی، خانوادگی، اجتماعی که هر جوانی در مسیر رسیدن به آرزوها و اهدافش با آن مواجه می‌شود، محسوب می‌گردد، باید به شور و شوق و اشتیاق و عوامل وابسته به آن به عنوان بخشی از عناصر مؤثر بر موفقیت دانش‌آموز توجه ویژه‌ای مبذول شود. تا چندی پیش افراد برای آموزش و یادگیری نیاز به زمان و مکان مشخصی داشتند که دور هم جمع شوند ولی امروزه با پیشرفت فناوری‌های رایانه و شبکه تا حدودی این نیاز از بین رفته است و هر کسی به زودی قادر خواهد بود هر چیزی را در هر زمانی و مکانی یاد بگیرد. این امر در سایه نظام جدیدی از آموزش صورت می‌گیرد که آموزش الکترونیکی نامیده می‌شود (هورتون^۵، ۲۰۰۶).

اشتیاق تحصیلی یکی از عواملی است که با استراتژی‌های موفقیت دانش‌آموزان رابطه دارد زیرا منجر به افزایش خوش بینی در زمان تحصیل شده و به عنوان پیش بین سطح بالایی از اشتیاق در فعالیت‌های مدرسه عمل می‌کند. (سالما آرو، تولوان و، نارمی^۶، ۲۰۰۹). نیومن، والگ، لامبورن^۷ (۱۹۹۲) اشتیاق تحصیلی را به عنوان سرمایه روانی دانش‌آموزان و تلاش مستقیم آن‌ها برای یادگیری و کسب مهارت‌ها و تمایل به ارتقاء سطح موفقیت‌ها تعریف کرده‌اند که می‌تواند منجر به مشارکت مؤثر در فعالیت‌های مدرسه، شرکت در فعالیت‌های کلاسی، سازگاری با فرهنگ مدرسه و رابطه مناسب با معلمان و سایر دانش‌آموزان شود.

اشتیاق تحصیلی دانش‌آموزان متغیری است که برای یادگیری حیاتی است تا جایی که از آن به عنوان یک عامل مهم یادگیری یاد می‌شود (زینگیر^۸، ۲۰۰۸). اشتیاق تحصیلی نقش عمده‌ای در پیشرفت تحصیلی، ارتقاء تحصیلی دانش‌آموزان در مدارس و کاهش رفتارهای پرخطر در مدارس دارد (فردریکز، فیلسکر و لاوسون^۹، ۲۰۱۶). زیرا تعهد دانش‌آموز را نسبت به اهداف آموزشی و درگیری آن با تکالیف مربوطه را بیشتر می‌کند (بشرپور، عیسی زادگان، زاهد بابلان، احمدیان، ۱۳۹۲). در مقابل فقدان اشتیاق به مدرسه می‌تواند پیامدهای جدی نظیر عدم پیشرفت در مدرسه، تمایل به رفتارهای انحرافی و خطر ترک تحصیل را به همراه داشته باشد (وانگ، هولکام^{۱۰}، ۲۰۱۰). اشتیاق تحصیلی دارای سه بعد: اشتیاق تحصیلی شناختی، اشتیاق تحصیلی انگیزشی (عاطفی) و اشتیاق تحصیلی رفتاری است. درگیری شناختی به انواع فرآیندهای پردازش که توسط دانش‌آموزان برای یادگیری مورد استفاده قرار می‌گیرد اشاره دارد. اشتیاق شناختی شامل راهبردهای شناختی، انگیزش و تلاش برای یادگیری افزایش می‌یابد و در کل اشتیاق تحصیلی به مهارت‌های تفکر یادگیرنده به منظور درک متن و مشارکت موفق وی در مباحث درسی اشاره می‌کند (پرهیز، ۱۳۹۴). اشتیاق تحصیلی انگیزشی که شامل: سه مولفه احساس، ارزش و عاطفه است (ولترز و روزنتال^{۱۱}، ۲۰۰۰). علایق ذاتی و نگرش، رفتارهای مربوط به اشتیاق تحصیلی افراد را پیش بینی می‌کند. براین اساس، دانش‌آموزانی که اشتیاق شناختی بیشتری

³ Williams

⁴ Fredricks, Blumenfeld. & Paris

⁵ Horton

⁶ Salmela-Aro, Tolvanen & Nurmi

⁷ Newmann, Wehlage & Lamborn

⁸ Zyngier

⁹ Fredricks, Filsecker & Lawson

¹⁰ Wang & Holcombe

¹¹ Wolters, & Rosental

را در موضوعات دارند، از نگرش مثبت و رشد شناختی بالاتری برخوردارند (لئوناردن^{۱۲}، ۲۰۰۲). اشتیاق رفتاری نیز شامل رفتارهای قابل مشاهده دانش‌آموزان در برخورد با تکالیف است. اگر دانش‌آموزان در تکالیف کلاسی، تلاش، پافشاری و کمک به خرج دادند، معلم می‌تواند ببیند. ایین اشتیاق شامل نشان‌گرهای تلاش، پایداری و کمک طلبی می‌شود. معلمان به طور کلی تلاش می‌کنند تا اشتیاق رفتاری را به حداکثر برسانند. بیانگه کردن به دانش‌آموزان به راحتی می‌توان گفت دانش‌آموزان در تکالیف مشارکت دارند و اشتیاق رفتاری را از خود نشان می‌دهند. دانش‌آموزانی که تلاش بیشتری می‌کنند در تکالیف مدت زیادی باقی می‌مانند و درخواست کمک می‌کنند و به احتمال زیاد بیشتر یاد می‌گیرند و به سطوح بالاتر می‌رسند (پینتریچ، ۲۰۰۴).

فرضیات پژوهش

- ۱- بین نگرش به آموزش مجازی و جنبه رفتاری اشتیاق تحصیلی دانش‌آموزان رابطه وجود دارد.
- ۲- بین نگرش به آموزش مجازی و جنبه عاطفی اشتیاق تحصیلی دانش‌آموزان رابطه وجود دارد.
- ۳- بین نگرش به آموزش مجازی و جنبه شناختی اشتیاق تحصیلی دانش‌آموزان رابطه وجود دارد.
- ۴- بین نگرش به آموزش مجازی و اشتیاق تحصیلی دانش‌آموزان رابطه وجود دارد.

روش شناسی

پژوهش حاضر، پژوهشی کاربردی و توصیفی است که با طرح همبستگی مورد بررسی قرار گرفته است. جامعه آماری شامل تمام دانش‌آموزان پایه ششم ابتدایی شهر مهران (۴۲۰ دانش‌آموز) در سال تحصیلی ۱۴۰۲-۱۴۰۱ می‌باشد که با استفاده از جدول مورگان، تعداد ۲۰۰ دانش‌آموز با روش نمونه‌گیری خوشه‌ای چند مرحله‌ای به عنوان نمونه انتخاب شدند. از دو پرسشنامه نگرش نسبت به آموزش مجازی کیم و همکاران (۲۰۰۵) و اشتیاق تحصیلی وانگ و همکاران (۲۰۱۱) استفاده شده است. پرسشنامه نگرش نسبت به آموزش مجازی کیم و همکاران (۲۰۰۵)، در مقیاس ۵ درجه‌ای لیکرت طراحی شده است و دارای ۲۱ گویه است که روایی آن از طریق روایی محتوایی تایید و پایایی آن از طریق تکنیک آلفای کرونباخ برابر با میزان ۰/۸۳ بدست آمده است. پرسشنامه اشتیاق تحصیلی وانگ و همکاران (۲۰۱۱) در مقیاس ۵ درجه‌ای لیکرت طراحی شده است و دارای ۲۳ گویه است که سه جنبه رفتاری، هیجانی و شناختی اشتیاق به مدرسه را بررسی می‌کند. روایی پرسشنامه از طریق روایی محتوایی تایید و پایایی آن از طریق تکنیک آلفای کرونباخ برابر با میزان ۰/۸۹ بدست آمده است.

یافته های پژوهش

به منظور ارائه تصویری روشن تر از متغیرهایی که در این پژوهش مورد بررسی قرار گرفته‌اند، در جدول ۱، برخی یافته‌های توصیفی گزارش شده است.

جدول ۱، میانگین و انحراف معیار نمرات ابعاد متغیرهای نگرش به آموزش مجازی و اشتیاق تحصیلی

متغیر	میانگین	انحراف معیار
آموزش مجازی	۷۹/۲۹	۱۰/۷۴
رفتاری	۲۳/۰۹	۵/۴۰
عاطفی	۲۷/۱۱	۵/۰۳
شناختی	۲۷/۶۱	۵/۵۵

همانطور در جدول ۱ مشاهده می‌شود میانگین و انحراف استاندارد برای هر یک از ابعاد متغیرهای نگرش به آموزش مجازی و اشتیاق تحصیلی دانش‌آموزان گزارش شده است.

نرمال بودن توزیع داده‌ها در جدول ۲ گزارش شده است.

جدول ۲، آزمون نرمال بودن داده‌ها

sig	کلموگروف-اسمیرنوف	نگرش نسبت به آموزش مجازی
۰/۲۰۰	۰/۲۲۱	جنبه رفتاری اشتیاق تحصیلی
۰/۲۰۰	۰/۱۹۷	جنبه عاطفی اشتیاق تحصیلی
۰/۱۱۲	۰/۳۱۷	جنبه شناختی اشتیاق تحصیلی
۰/۲۰۰	۰/۱۸۹	اشتیاق تحصیلی

تحلیل داده‌های حاصل از انجام آزمون کلموگروف-اسمیرنوف در جدول ۲ نشان داد که داده‌ها دارای توزیع نرمال هستند ($p > ۰/۰۵$)، لذا از آزمون پارامتریک همبستگی پیرسون استفاده شد.

فرضیه اول: بین نگرش به آموزش مجازی دانش‌آموزان و جنبه رفتاری اشتیاق تحصیلی دانش‌آموزان رابطه وجود دارد. نتایج آزمون ضریب همبستگی پیرسون متغیر نگرش به آموزش مجازی و جنبه رفتاری اشتیاق تحصیلی در جدول ۳، گزارش شده است.

جدول ۳، آزمون همبستگی پیرسون متغیر نگرش به آموزش مجازی و جنبه رفتاری اشتیاق تحصیلی

متغیر	نگرش به آموزش مجازی	جنبه رفتاری اشتیاق تحصیلی
ضریب پیرسون	۱	-۰/۰۷۹
نگرش به آموزش مجازی	۲۰۰	۰/۲۶۸
سطح معناداری	۲۰۰	۲۰۰
تعداد	۲۰۰	۲۰۰
ضریب پیرسون	-۰/۰۷۹	۱
جنبه رفتاری اشتیاق تحصیلی	۰/۲۶۸	۰/۲۶۸
سطح معناداری	۲۰۰	۲۰۰
تعداد	۲۰۰	۲۰۰

تحلیل داده‌های حاصل از انجام ضریب همبستگی پیرسون در جدول ۳ نشان داد که بین متغیر نگرش به آموزش مجازی و جنبه رفتاری اشتیاق تحصیلی دانش‌آموزان رابطه وجود ندارد ($r = -۰/۰۷۹$ و $p > ۰/۰۵$).

فرضیه دوم: بین نگرش به آموزش مجازی دانش‌آموزان و جنبه عاطفی اشتیاق تحصیلی دانش‌آموزان آنان رابطه وجود دارد. نتایج آزمون ضریب همبستگی پیرسون متغیر نگرش به آموزش مجازی و جنبه عاطفی اشتیاق تحصیلی در جدول ۴، گزارش شده است.

جدول ۴، آزمون همبستگی پیرسون متغیر نگرش به آموزش مجازی و جنبه عاطفی اشتیاق تحصیلی

متغیر	نگرش به آموزش مجازی	جنبه عاطفی اشتیاق تحصیلی
ضریب پیرسون	۱	۰/۲۱۷
نگرش به آموزش مجازی	۲۰۰	۰/۰۰۲
سطح معناداری	۲۰۰	۲۰۰
تعداد	۲۰۰	۲۰۰
ضریب پیرسون	۰/۲۱۷	۱

۲۰۰	۰/۰۰۲ ۲۰۰	سطح معناداری	جنبه عاطفی اشتیاق تحصیلی تعداد
-----	--------------	--------------	-----------------------------------

تحلیل داده های حاصل از انجام ضریب همبستگی پیرسون در جدول ۴ نشان داد که بین متغیر نگرش به آموزش مجازی و جنبه عاطفی اشتیاق تحصیلی دانش آموزان رابطه وجود دارد ($r=0/217$ و $p < 0/01$).

فرضیه سوم: بین نگرش به آموزش مجازی دانش آموزان و جنبه شناختی اشتیاق تحصیلی دانش آموزان آنان رابطه وجود دارد.

نتایج آزمون ضریب همبستگی پیرسون متغیر نگرش به آموزش مجازی و جنبه شناختی اشتیاق تحصیلی در جدول ۵، گزارش شده است.

جدول ۵، آزمون همبستگی پیرسون متغیر نگرش به آموزش مجازی و جنبه شناختی اشتیاق تحصیلی

متغیر	نگرش به آموزش مجازی	جنبه شناختی اشتیاق تحصیلی
ضریب پیرسون	۱	۰/۲۷۶
نگرش به آموزش مجازی	سطح معناداری	۰/۰۰۰
تعداد	۲۰۰	۲۰۰
ضریب پیرسون	۰/۲۷۶	۱
جنبه شناختی اشتیاق تحصیلی	سطح معناداری	۰/۰۰۰
تعداد	۲۰۰	۲۰۰

تحلیل داده های حاصل از انجام ضریب همبستگی پیرسون در جدول ۵ نشان داد که بین متغیر نگرش به آموزش مجازی و جنبه شناختی اشتیاق تحصیلی دانش آموزان رابطه وجود دارد ($r=0/276$ و $p < 0/01$).

فرضیه چهارم: بین نگرش به آموزش مجازی دانش آموزان و اشتیاق تحصیلی دانش آموزان آنان رابطه وجود دارد. نتایج آزمون ضریب همبستگی پیرسون متغیر نگرش به آموزش مجازی و متغیر اشتیاق تحصیلی در جدول ۶، گزارش شده است.

جدول ۶، آزمون همبستگی پیرسون متغیر نگرش به آموزش مجازی و متغیر اشتیاق تحصیلی

متغیر	نگرش به آموزش مجازی	اشتیاق تحصیلی
ضریب پیرسون	۱	۰/۴۲۹
نگرش به آموزش مجازی	سطح معناداری	۰/۰۰۰
تعداد	۲۰۰	۲۰۰
ضریب پیرسون	۰/۴۲۹	۱
اشتیاق تحصیلی	سطح معناداری	۰/۰۰۰
تعداد	۲۰۰	۲۰۰

تحلیل داده های حاصل از انجام ضریب همبستگی پیرسون در جدول ۶ نشان داد که بین متغیر نگرش به آموزش مجازی و متغیر اشتیاق تحصیلی دانش آموزان رابطه وجود دارد ($r=0/429$ و $p < 0/01$).

بحث و نتیجه گیری

هدف از پژوهش حاضر بررسی نگرش به آموزش مجازی با اشتیاق تحصیلی در دوره مجازی دانش‌آموزان پایه ششم شهر مهران در سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۲ است. نتایج حاصله نشان می‌دهد که بین نگرش به آموزش مجازی و جنبه رفتاری اشتیاق تحصیلی ارتباط وجود ندارد، اما بین نگرش به آموزش مجازی و جنبه عاطفی اشتیاق تحصیلی و جنبه شناختی اشتیاق تحصیلی رابطه وجود دارد. همچنین مشخص شد که بین نگرش به آموزش مجازی و اشتیاق تحصیلی رابطه مستقیم و مثبتی وجود دارد. نگرش به آموزش مجازی بر اشتیاق تحصیلی دانش‌آموزان تأثیر دارد.

در دنیای امروز آموزش امری اجتناب‌ناپذیر است و از طرفی پیشرفت در عرصه فناوری و ارتباطات باعث شده که آموزش نیز از این پیشرفت عقب‌نماند و همگام با پیشرفت در عرصه ارتباطات، خود را به جلو ببرد و در واقع دریچه‌ی جدید از ارتباطات را در دل آموزش جای دهد که امروزه تحت عناوین مختلفی همچون: یادگیری از راه دور، یادگیری الکترونیکی، یادگیری مجازی، یادگیری تحت وب و... از آن یاد می‌شود. تحقیقات نشان داده است که نگرش نسبت به آموزش مجازی با اشتیاق تحصیلی و درگیری دانش‌آموزان رابطه دارد و بر آن تأثیر می‌گذارد که از جمله می‌توان به تحقیقات: لیکاردی و همکاران^{۱۳} (۲۰۱۵)، جانکو^{۱۴} (۲۰۱۱)، هیبگر و لوکن^{۱۵} (۲۰۱۱)، جانسون^{۱۶} (۲۰۱۱)، هانگ و یین^{۱۷} (۲۰۱۰)، مورفی و سایموند^{۱۸} (۲۰۰۹)، مکلوکین و لی^{۱۹} (۲۰۰۷)، ریوزی و همکاران^{۲۰} (۲۰۰۶) اشاره کرد.

لیاو^{۲۱} (۲۰۰۴)، بیان می‌کند تمایل به آموزش الکترونیکی، تعامل گروهی را ارائه می‌کنند و یادگیرندگان را برای پیشرفت درگیر می‌کند و موجب اشتیاق تحصیلی بیشتر یادگیرندگان می‌شود. چن، لی و چن^{۲۲} (۲۰۰۵)، بیان می‌دارد که نگرش به آموزش‌های مجازی و الکترونیکی فرصت‌های بیشتری را برای بهبود توانایی‌های حل مسئله، افزایش مهارت‌های تفکر و دستیابی به انگیزش تحصیلی و پیشرفت تحصیلی فراهم می‌کند و اشتیاق تحصیلی دانش‌آموزان را بیشتر می‌کند.

هارپر و هیپرگر^{۲۳} (۲۰۰۸)، نشان داده‌اند رابطه مثبتی بین تمایل نسبت به استفاده از سایت‌های شبکه اجتماعی مجازی و اشتیاق تحصیلی دانشجویان وجود دارد و هر چه میزان این تمایل بیشتر باشد، میزان اشتیاق به تحصیلی دانش‌آموزان نیز بیشتر می‌شود. جانکو^{۲۴} و همکاران (۲۰۱۱)، در پژوهشی تحت عنوان «چگونه تمایل استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی می‌توانند بر کلاس و اشتیاق تحصیلی دانشجویان تأثیرگذار باشند»، یک مطالعه تجربی با یک گروه آزمایش با استفاده از توییت برای بحث‌های مختلف تحصیلی انجام دادند. پژوهش نشان داد که گروه آزمون افزایش قابل ملاحظه‌ای در درگیری تحصیلی و اشتیاق تحصیلی دانشجویان نسبت به گروه کنترل دارند.

پاور^{۲۵} (۲۰۱۲)، در بررسی تأثیر استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی بر عملکرد تحصیلی و اشتیاق تحصیلی یادگیرندگان به این نتیجه رسیده است که در مجموعه شبکه‌های اجتماعی مجازی بر عملکرد تحصیلی اثر منفی ولی بر درگیری تحصیلی و اشتیاق تحصیلی و مؤلفه‌های آن اثر مثبت دارد. ورنجانی^{۲۶} (۲۰۱۵)، پژوهشی با عنوان بررسی رابطه بین وابستگی به رسانه‌های مجازی و اشتیاق تحصیلی در دانشجویان دانشگاه شهرکرد انجام داد. نتایج نشان داد که وابستگی به اینترنت دارای همبستگی مثبت با اشتیاق تحصیلی است. بنابراین فرضیه پژوهش مبنی بر وجود رابطه بین میزان وابستگی به اینترنت با اشتیاق تحصیلی تأیید شد. کاینسیک^{۲۷} و همکاران (۲۰۱۶)، پژوهشی تحت عنوان «نقش شبکه‌های اجتماعی مجازی در درگیری تحصیلی و اشتیاق

¹³ Liccardi&Et al

¹⁴ Junco

¹⁵ Heiberger&Loken

¹⁶ Johnson

¹⁷ Hung&Yuen

¹⁸ Murphy&Simonds

¹⁹ McLaughlin&Lee

²⁰ Ruiz&Et al

²¹ Liaw

²² Chen, Lee & Chen

²³ Heiberger & Harper

²⁴ Junco

²⁵ Pauer

²⁶ Vardanjani

²⁷ Kyungsik

تحصیلی و رضایت برای دانشجویان دوره کارشناسی» انجام دادند. نتیجه نشان داد که دانشجویان عمدتاً از شبکه‌های اجتماعی مجازی برای اشاعه و حفظ اطلاعات تحصیلی و تحقیقاتی استفاده می‌کنند. با این حال ساخت شبکه‌های ارتباطی و توسعه حرفه‌ای یکی از دلایل اصلی است و شبکه‌های اجتماعی مجازی با درگیری تحصیلی و اشتیاق تحصیلی و رضایت دانشجویان ارتباط مثبتی دارد.

اکبری^{۲۸} و همکاران (۲۰۱۶)، پژوهشی با عنوان «اشتیاق تحصیلی دانشجویان و یادگیری زبان خارجه از طریق شبکه‌های اجتماعی آنلاین» انجام دادند. نتایج نشان داد گروه آزمون (کسانی که از شبکه اجتماعی مجازی استفاده کردند) به طور معنی‌داری سطح بالاتری از اشتیاق تحصیلی و انگیزه نسبت به گروه کنترل (کسانی که از شبکه اجتماعی مجازی استفاده نکردند) نشان دادند. جانس^{۲۹} و همکاران در سال ۲۰۰۶ نشان داده است، دانشگاه‌هایی که آموزش مجازی استفاده می‌کنند می‌توانند به صورت مؤثر و مثبت به دانشجویان‌شان در زمینه تخصصی و کار خودشان انگیزه بدهند. افزایش انگیزه دانشجویان می‌تواند در موفقیت‌های آنان، نمرات و سایر جنبه‌های روانشناختی افراد مؤثر و مفید واقع شود و اشتیاق تحصیلی را در آنها به وجود آورد (جانس و همکاران، ۲۰۰۶). رجا^{۳۰} عرفان و همکاران (۲۰۱۴)، پژوهشی با عنوان تأثیر آموزش از راه دور بر عملکرد تحصیلی دانشجویان انجام دادند. نتایج نشان داد که رابطه متغیرهای مختلف با عملکرد تحصیلی دانشجویان مثبت بود.

با توجه به مواردی که ذکر شد بین نگرش به آموزش مجازی و اشتیاق تحصیلی دانش‌آموزان رابطه مستقیمی وجود دارد و بر آن تاثیر می‌گذارد. در حوزه تعلیم و تربیت، فناوری‌های اطلاعات و ارتباطات مجموعه وسایل و ترکیبات به‌کارگیری کامپیوتر و برقراری ارتباط است که به اشکال مختلف مربیان و متریبان فرایند یادگیری و گسترده بالایی از فعالیت‌های آموزشی را موردحمایت قرار می‌دهند. تغییراتی که آموزش مجازی به وجود می‌آورند نسبت به تغییر و تحولات صنعتی بنیادی‌تر هستند به همین سبب سازمان‌ها مخصوصاً سازمان‌های تعلیم و تربیت برای حفظ و بقا خود و برای اینکه درصحنه رقابت حضور داشته باشند مجبور هستند که از جدیدترین دستاوردهای فناوری استفاده کنند تا به بالاترین سطح بهبود توانایی‌های خود دست پیدا کنند. آمارها حاکی از آن است که آموزش مجازی کاربران زیادی را به خود جذب کرده‌اند و کاربران این آموزش‌ها را جزئی از زندگی خود کرده‌اند، از همین رو مربیان برای برقراری ارتباط و به مشارکت کشاندن فراگیران و نیز افزایش اشتیاق و درگیری در امر تحصیل از این آموزش‌ها استفاده می‌کنند.

²⁸ Akbari

²⁹ Jounse

³⁰ Raja

منابع و مراجع

- [۱] اندرسون، ت، الومی، ف (۱۳۸۵). یادگیری الکترونیکی از تئوری تا عمل (ترجمه‌ی بی بی عشرت زمانی وسید امین عظیمی). تهران: انتشارات مدارس هوشمند (تاریخ انتشار اثر به زبان اصلی ۲۰۰۴).
- [۲] بشرپور، س، عیسی زادگان، ع، زاهد بابلان، ع، احمدیان، ل (۱۳۹۲). مقایسه خودپنداره تحصیلی و اشتیاق به مدرسه در دانش آموزان مبتلا به ناتوانی یادگیری و عادی. مجله مطالعات آموزش و یادگیری. دوره پنجم. پاییز و زمستان ۱۳۹۲. شماره ۲، ۶۴-۴۷.
- [۳] پرهیز، س (۱۳۹۴). رابطه درگیری تحصیلی و منبع کنترل با فرسودگی تحصیلی در دانشجویان. پایان نامه کارشناسی ارشد. دانشگاه آزاد تهران مرکز.
- [۴] حجازی، ا، رستگار، ا، قربان اهرمی، ر (۱۳۸۷). الگوی پیش بینی پیشرفت تحصیلی ریاضی: نقش اهداف پیشرفت و ایجاد درگیری تحصیلی. فصلنامه نوآوری‌های آموزشی. شماره ۲، ۳۳-۴۶.
- [۵] جاودانی، م، واناری نژاد، ع (۱۳۹۷). ارزشیابی کیفیت عناصر برنامه درسی آموزش الکترونیکی در سطح دانشگاه‌ها و موسسات آموزش عالی ایران. مجله پژوهش‌های برنامه درسی، ۸(۱)، ۱۲۲-۱۰۴.
- [۶] رستگار پور، ح، گرجی زاده، س (۱۳۹۱). ارزیابی کارآمدی دوره‌های یادگیری الکترونیکی دانشگاه تربیت مدرس از دیدگاه کاربران. فناوری اطلاعات و ارتباطات در علوم تربیتی، ۲(۳)، ۳۰-۵.
- [۷] صدا و سیمای جمهوری اسلامی ایران. (۱۳۸۴). آموزش مجازی. تهران: مولف.
- [۸] صفوی، س (۱۳۸۸). آموزش الکترونیکی: از ایده تا عمل. تهران: موسسه انتشاراتی نشر دانشگاهی.
- [۹] گریسون، د، آندرسون، ت (۱۳۸۴). یادگیری الکترونیکی در قرن بیست و یکم: مبانی عملی و نظری (ترجمه اسماعیل زارعی زوارکی و سعید صفایی موحد). تهران: موسسه انتشاراتی علوم و فنون (تاریخ انتشار به زبان اصلی ۲۰۰۳).
- [۱۰] مرادی، ر، محمدی مهر، م، نجومی، ف (۱۳۹۴). جایگاه الگوهای طراحی آموزشی در طراحی و تولید محتوای الکترونیکی. نشریه مطالعات آموزش کشور مرکز مطالعات و توسعه آموزش پزشکی دانشگاه علوم پزشکی ارتش، ۴(۱)، ۸۶.
- [11] Akbari E, Naderi A, Simons R, Pilot A. (2016). *Student engagement and foreign language learning through online social networks*. Asia Pacific J Second Foreign Language Educ; 1(1):4.
- [12] Allen, Michael. W (2007). *Designing successful E-learning: forget what you know about instructional design and do something interesting*. San Francisco.
- [13] Chen, C. M., Lee, H. M., & Chen, Y. H. (2005). *Personalized e-learning system using Item Response Theory*. Computers & Education. 44(3), PP: 237-255.
- [14] DelVecchio, K and Loughne. (2006). *Advantages and Disadvantages of ELearning*. In Pamela Berman (Ed.). *Elearning concepts and techniques*. USA: Bloomsburg University of Pennsylvania's Department of Instructional Technology.
- [15] Fredricks, J.A. Blumenfeld, P.C. & Paris, A. (2004). *School engagement potential of the concept: state of the evidence*. Review of Educational Research.
- [16] Fredricks, J. A., Filsecker, M., & Lawson, M. A. (2016). *Student engagement, context, and adjustment: Addressing definitional, measurement, and methodological issues*.
- [17] Junco R, Cole-Avent G. (2008). *An introduction to technologies commonly used by college students*. New Dir Student Serv. 124(24):3-17.
- [18] Heiberger G, Harper R. (2008). *Have you Facebooked Astin lately? Using technology to increase student involvement*. New Direct Stud Service (124):19-35
- [19] Horton, W. (2006). *E-Learning by design*. USA: Pfeiffer. Howles, Les and Lupton, Chris. Rapid eLearning Development Tools. Retrieved on September 5, 2008, from: engage.wisc.edu/accomplishments/papers/docs/eTools_Conf08_paper.pdf
- [20] Junco, R., G. Heiberger, and E. Loken. (2011). *The effect of Twitter on college student engagement and grades*. Journal of Computer Assisted Learning 27: 119-132.
- [21] Han K, Volkova S, Corley CD, editors. (2016). *Understanding roles of social media in academic engagement and satisfaction for graduate students*. Proceedings of the 2016 CHI Conference Extended Abstracts on Human Factors in Computing Systems.

- [22] Khan, B. H. (2005). *Managing e-learning: Design, delivery, implementation and evaluation*. Hershey, PA: Information Science Publishing.
- [23] Leonard, C. A. (2002). *Quality of life and attendance in primary schools*. University of Newcastle.
- [24] Liaw, S. S. (2004). *Considerations for developing constructivist web-based learning*. International Journal of Instructional Media. 31,PP: 309- 319.
- [25] Liccardi, Ilaria. Ounnas, Asma. Pau, Reena. Massey, Elizabeth. Kinnunen, Päivi. Lewthwaite, Sarah. Anne Midy, Marie. Sarkar, Chandan.(2015). *The role of social networks in students' learning Experiences*, ITiCSE-WGR '07 Working group reports on ITiCSE on Innovation and technology in computer science education Pages 224-237.
- [26] McLaughlin, C. Lee, M. J. W.(2007). *Social Software and Participatory Learning: Pedagogical Choices With Technology Affordances in the Web 2.0 era*. In ICT: Providing Choices for Learners and Learning. Proceedings Ascilite Singapore 2007.
- [27] Newmann, F. (1992). *Higher-order thinking and prospects for classroom thoughtfulness*. In F. Newmann (Ed.), Student engagement and achievement in American Secondary Schools, 62-91.
- [28] Ouweneel, E., Le Blanc, P.M. & Schaufeli, W.B. (2011). *Flourishing students: A longitudinal study on positive emotions, personal resources, and study engagement*. The Journal of Positive Psychology: Dedicated to furthering research and promoting good practice, 6 (2), 142-153.
- [29] Pintrich, P. R. (2004). *A conceptual framework for assessing motivation and self-regulated learning in college students*. Educational psychology review, 16(4), 385-407.
- [30] Rafiee Vardanjani L, Parvin N, Mahmoodi Shan G.(2015). *The effects of an individual, multistep intervention on adherence to treatment in hemodialysis patients*. Disabil Rehabil. 1-5.
- [31] Raja Irfan Sabir, Naeem Akhtar, Waseem Bahadur, Muhammad Shoaib Sajjad and Abbas. (2014). *Impact of Distance Education on Student Performance: A Case of Allama Iqbal Open University*, Middle-East Journal of Scientific Research 21 (3): 472-476.
- [32] Royal, Christina. (2007). *Exploring the use of instructional design models for web based instruction in higher education: a modified Delphi study*. Doctoral Dissertation, Capella University.
- [33] Salmela-Aro, K., Tolvanen, A., & Nurmi, J. E. (2009). *Achievement strategies during university studies predict early career burnout and engagement*. Journal of Vocational Behavior, 75(2), 162-172.
- [34] Schlechty, P.C (2005). *Creating create school: six critical systems at the heart of educational innovation*.
- [35] Selwyn, N.(2009). *Web 2.0 applications as alternative environments for informal learning e a critical review*. Paper presented at the OECD-KERIS. expert meeting. Alternative learning environments in practice: Using ICT to change impact and outcomes. 1-10.
- [36] Shih, timothy., and Hung, Jason.(Eds.).(2007). *Future directions in distance learning and communication technologies*. USA: Idea Group.
- [37] Siemens, George (2002). *Instructional design in E-Learning*. Retrieved online July 30, 2004.
- [38] Yang, Y.T.C.(2009). *A catalyst for teaching critical thinking in a large university class in Taiwan: Asynchronous online discussions with the facilitation of teaching assistants*. Educational Technology Research and Development, 56 (3), 241-264.
- [39] Wang, M. T. & Holcombe, R. (2010). *Adolescents' perceptions of classroom environment, school engagement, and academic achievement*. American Educational Research Journal, 47, 633-662.
- [40] Williams, R. (2003). *Pre-service teacher, examining choices: A preliminary study*.
- [41] Wolters, C.A., & Rosenthal, H. (2000). *The relation between student motivational beliefs and their use of motivational. Regulation strategies*. International Journal of Educational research.
- [42] Zyngier, D. (2008). *(Re) conceptualising student engagement: Doing education not doing time*. Teaching and Teacher Education, 24(7), 1765-1776.